SİYER

10. SINIF

1. ÜNİTE: İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI

İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası'na Genel Bakış
"Sosyal Hayat" ve "Kültürel Hayat"

1. ÜNİTE: İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI

3. İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası'na Genel Bakış

3.3. Sosyal Hayat

3.4. Kültürel Hayat

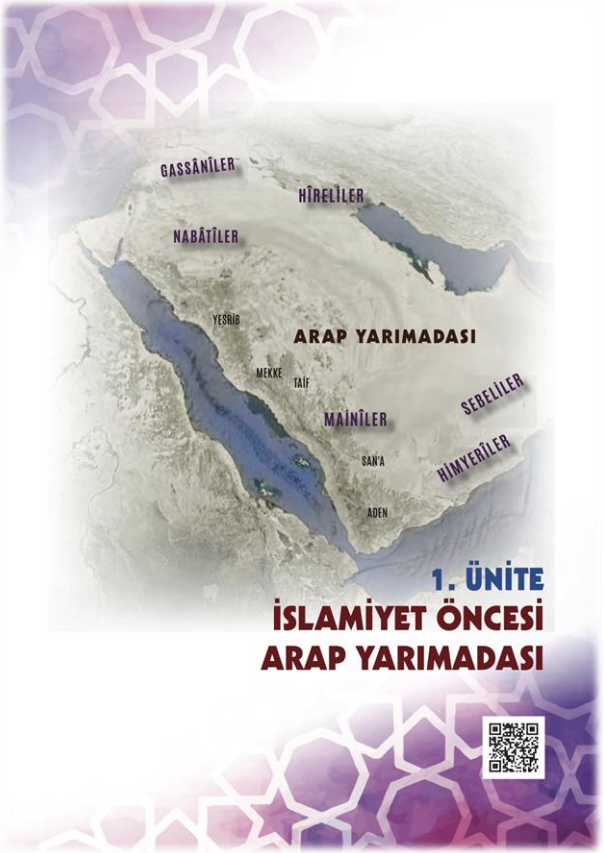

Neler Öğreneceğiz?

İslamiyet öncesi Arap yarımadasının sosyal ve kültürel hayatı…

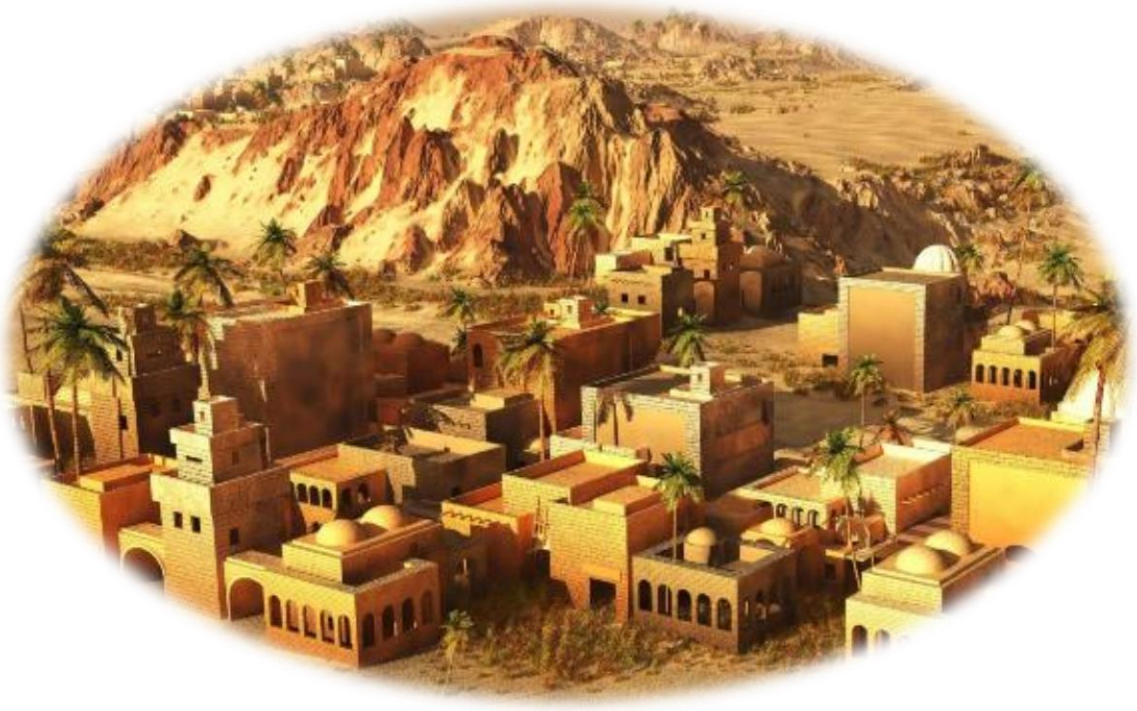

İslam Öncesi Dönem'de sosyal ve kültürel hayat, **cahiliye kavramı** ile yakından ilgilidir.

Cahiliye ifadesi ile Arapların İslam'dan önceki dönemleri kastedilmektedir.

Sözlük anlamı olan bilgisizlik

Bu döneme cahiliye denilmesi ile ilgili olarak iki yaklaşım bulunmaktadır.

Hilm kelimesinin zıddı

Hilm, sabır ile hareket ederek intikam duygularından vazgeçmek ve nefsi kontrol altına almaktır.

Cahiliye aslında;

“Vahiy kültüründen yoksun, körü körüne atalarının batıl yolunu takip eden, arzularının esiri, tabiî içgüdülerini takip eden, şiddet taraftarı ve aceleci bir karaktere sahip kimse” olarak tanımlanır.

Cahiliye Dönemi'nin genel karakteri:

- Arapların çevrelerinde yaşayan topluluklara nispetle medeniyet bakımından geri kalmaları
- Bedevi yaşama tarzının kendilerine hâkim olması
- Kötülük yapmaktan kendilerini alıkoyacak bir dine sahip olmamaları

- Araplar yaşayış tarzları bakımından iki kısımda değerlendirilmiştir:

Kısıtlı tabiat koşulları içinde çölde konargöçer olarak geçimini sağlayan insanlara **bedevi** denir.

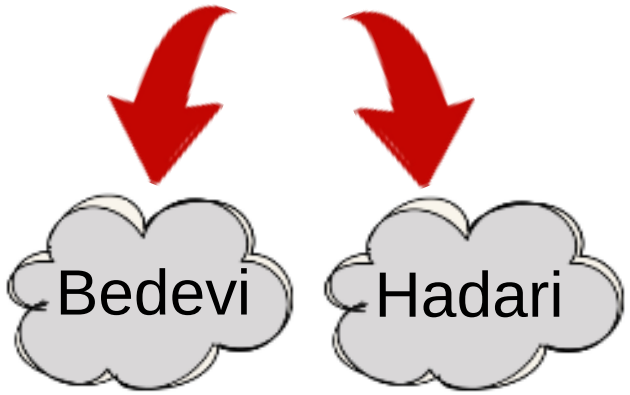

İmkânları bakımından daha elverişli şartlara sahip olan yerleşik Araplara **hadari** denir.

Bedeviler

Zorlu şartların bir sonucu olarak kaba, şiddete yatkın ve savaşçı insanlardı.

Geleneklerine bağlı, bilmedikleri her şeye düşmandılar.

Geçimlerini değiş tokuş yöntemiyle gerçekleştirirlerdi.

Bazen de zor kullanarak bölgelerinden geçmekte olan zengin bir kervanın mallarını yağmalarlardı.

Hadariler

Mekke, Medine ve Taif gibi şehirlerde yaşayan insanlardı.

Geçimlerini ziraat ve ticaret ile sağlıyorlardı.

Hadariler asırlarca Sâsânî ve Bizans sınırlarında yarı bağımsız yönetimler kurmuşlardı.

İslam'dan Önce Sosyal Sınıflar

İslam'ın ilk muhatapları olan Mekkeliler, kabile anlayışına bağlı hareket etmekteydi.

Kişi, kabilesinin kimliği ile yaşıyordu.

Put, kabilesinin putu olduğu için saygın görülüyor; gelenekler ataları öyle kabul ettiği için doğru sayılıyordu.

Bu dönemde toplum üç sınıftan oluşmaktaydı:

- Esirler
- Mevali
- Hürler

Esirler; köle ve cariyelerden oluşmaktaydı. Köleler mal ve eşya gibi alınıp satılır, miras yoluyla bir kimseden diğerine geçer ya da hediye edilirdi.

Azat edilmiş köle ve cariyelere **mevali** denirdi. Mevaliler, köle gibi olmamakla beraber hürlerle aynı haklara sahip olamazlardı.

Mekke'de Kusay soyundan olanlar, **hür**lerin de üstünde bir **asilzade** sınıfı oluşturuyorlardı.

- Kan davaları, kabilelerin kendilerini uzak tutamadıkları sosyal bir sorundu.
- Kan davasında bir kimsenin işlediği suçtan bütün kabilesi sorumlu olurdu.
- Aynı şekilde saldırıya uğrayan bir kimsenin intikamını da kabile üyelerinin tamamı almak durumundaydı.

- Cahiliye Dönemi'nde aralarında anlaşma bulunmayan iki kabile birbirine düşman sayılmıştır.
- Kabile savaşları o kadar sıradan hâle gelmiştir ki baskın ve yağma bir geçim vasıtası olmuştur.
- Arapların katıldığı bu savaşlar için **Eyyâmü'l-Arab** ifadesi kullanılır.

- Cahiliye Devri'nde savaşmanın yasak olduğu aylar vardı. Bunlar;

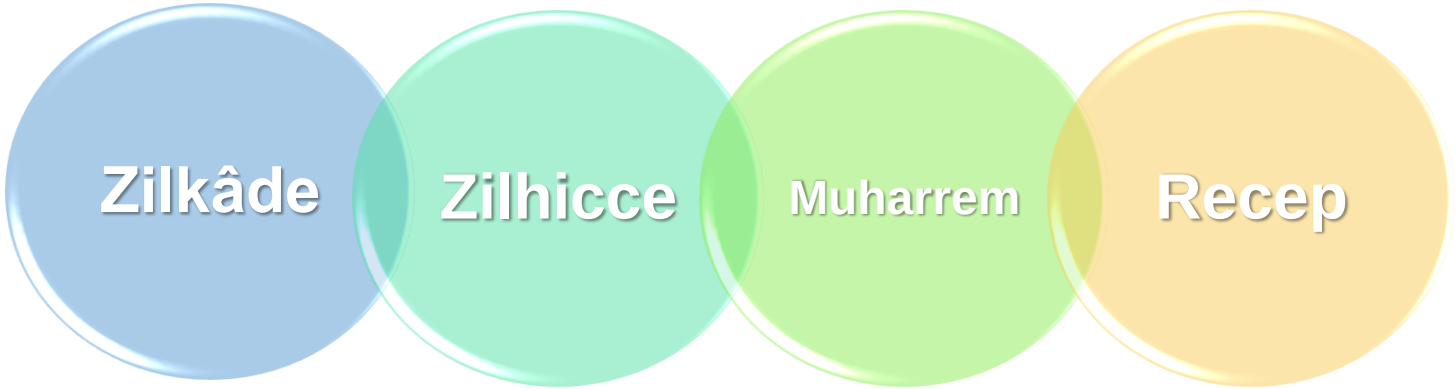

- Bu aylarda düşmanlığa ara verirler ve her türlü saldırıdan kaçınırlardı.
- Ancak haram aylarda bir çatışma gerçekleşirse buna **ficar** savaşı denirdi.

İslam Öncesinde Aile

- Araplarda evlilik, sosyal hayatı belirleyen önemli bir müesseseydi.
- Evlilik daha çok kabile içinden yapılırdı.
- Evliliklerde soyda denkliğe önem verilirdi.

- Kadın ancak çocuk sahibi olduğunda aileye katılmış sayılırdı.
- Evlilik yoluyla elde edilen akrabalığı önemsemezlerdi.
- Gerek namus gerekse geçim kaygısıyla kız çocuklarını diri diri toprağa gömme âdeti bulunmaktaydı.

Kültürel Hayat

- İslam'dan önce Arap toplumunda yazı çok gelişmemişti.
- Cahiliye Arapları kültürlerini büyük ölçüde sözlü olarak sonraki nesillerine aktarırdı.
- Bu nedenle toplumsal hayatta şiirin çok önemli bir yeri vardı.

Şairler
kabilelerin zaferleri,
düşmana besledikleri kinleri,
hicivleri,
ve tabiata dair güzellikler
hakkında şiir okurlardı.

Temsilî

- Haram aylarda Ukâz, Zülmecâz ve Mecenne'deb'de, Rebiülevvel ayında ise Dûmetü'l-cendel'de panayırlar kurulurdu.
- Bu panayırlar arasında özellikle Ukâz şiir alanında en görkemli olanıydı.
- Farklı bölgelerden gelen tüccarların dışında panayırları fırsat bilen şairlerin katılımıyla şiirler söylenir, konuşma ve yarışmalar yapılırdı.

- Kültürel hayatı besleyen bu panayırlarda dikkati çeken bazı şiirler, keten bezinden yapılmış tomarlara altın suyu ile yazılıp Kâbe'nin duvarına asılırdı.

- Bu şekilde şairlerin Kâbe'ye asılan seçkin kaside koleksiyonuna muallakat denilmiştir.

Muallakat-ı Seb'a nedir?
Lebid b. Rebia kimdir?

- Araplar şiirin yanı sıra güzel söz söylemeyi de oldukça önemserdi.
- Şiir ve hitabet, insanların panayırlara ilgisini arttırmak için önemli bir araçtı.
- Dil o derece etkiliydi ki bir şairin söz ile kabilesini savunmasını bazen bir süvari, kılıcıyla o ölçüde başarmış olamazdı.

- Cahiliye Devri mensur edebiyat ürünlerinin başında **ahbâr** ve **Eyyâmü'l-Arab** gelir.

Arapların eski tarihlerine dair destansı her türlü rivayete **ahbâr** denilmektedir.

Arapların kahramanlık vasıflarını öne çıkaran destansı hikayelere **Eyyâmü'l-Arab** denir. Ahbârın özel bir kısmını oluşturur.

- Ensâbü'l-Arab (nesep ilmi) Cahiliye Devri kültürel ürünlerinin en önemli unsurlarından biridir.

Arapların nesep ilmine ilgi duymalarının sebebi olarak

- Atalarının soy bilgisine dair bilgi sahibi olmak
- Kabileler arası ittifakları düzenlemek
- Dost ve düşmanlıklarını belirlemek

gibi etkenler gösterilebilir.

Bu dersimizde “İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası’ndaki Sosyal ve Kültürel Hayatı” işledik.

Ödev: İslam'dan önce kadın ve İslam’ın kadına verdiği önemi araştırınız.

Bir dahaki derste görüşmek ümidiyle